

TÜSKÉS TIBOR: M.F. MESTER. Írások Martyn Ferencről. Berzsenyi Dániel Irodalmi és Művészeti Társaság, Kaposvár, 1997, (144 lap, ill.)

Kiról szól ez az (együvé gyűjtve méginkább) fontos és érdekes adalékokat, adatokat, anekdotákat felsorakoztató kötet? A modern magyar művészet egyik egyik jelentős szereplőjéről persze, az első inspirációit Rippl-Rónaitól kapó, 15 évet Párizsban töltő, majd hazatérve a nonfiguratív művészet animátorává váló, két évtizedre kissé félreszorított, de aztán – bár talán szándéka ellenére is – „díszavangárdként” tisztelt, sokszorosan kitüntetett, életében nagymonografiát és múzeumot kapó Martyn Ferencről. De legalább annyira a róla szóló írások szerzőjéről, a Jelenkor egykori legendás főszerkesztőjéről, a sokoldalú érdeklődésű irodalomtörténészről, Tüskés Tiborról, aki Martynról szóló visszaemlékezésében nem kis büszkeséggel egy bő fél oldalon sorolja fel a művésszel kapcsolatos írói-szerkesztői tevékenységének hozadékát. Büszkesége jogos, mert még 1966-ban, a hivatalos művésszé válás előtt átfogó tanulmányban mutatja be Martyn művészetét, korábbi s későbbi írásai, bibliográfiája sokban hozzájárultak az életmű részleteinek megismertetéséhez. Találkozásuk ráadásul példaszzerű: az olvasónak az az érzése, hogy a művész és interpretátora ugyanannak a franciás, racionális modernitást a kissé patriarkális-dunántúliás józan felvilágosultsággal ötvöző, a táj szolid szépségein elidőző, de e klasszikumot az izmusok fejleményeivel összeegyeztetni tudó szemléletnek az elkötelezettje. Ezért Tüskés hitelesen, szinte belülről képes követni Martyn látásmódját, érzékenyen térképezi fel irodalmi vonzódásait s ennek nyomán az oeuvre-ön belül fontos szerepet elfoglaló könyvillusztrációk sajátosságait. A gyűjtemény mindenképpen segít az életmű kettős, modern és tradicionális jellegének megértésében, érdekesek a benne újraközölt, a művész fiatalkorából származó, elsősorban Rippl-Rónaival foglalkozó hírlapi cikkek, kritikák.

Nem ártott volna azonban kijavítani a tanulmányok nyilvánvaló tévedéseit. Pl. Petar Dobrović helyett a kötetben Nikola szerepel (5.o.), a nonfiguratív művészetnek nem lehet „alak nélküli” a magyarázata (30.o.), Martyn 1948-ban már nem volt tagja az Európai Iskolának (100.o.) stb. Több problémát vet fel a Martyn Ferenc műhelyéből c. írás. Miután a szerző közli, hogy „a jelen írásnak nem célja Martyn Ferenc magánemberi kapcsolatainak föltárása, boncolgatása”, felesége s az ott őrzött anyag kapcsán homályos inszINUÁLÓ megjegyzéseket tesz Hárs Évára, a nagymonográfia szerzőjére vonatkoztatva. Mindezek után publikál néhány teljesen esetlegesnek, mi több, érdektelennek tűnő magán- és hivatalos levelet, melyek így egymás mellett, Tüskés komolykodó, bár több tévedést tartalmazó jegyzeteivel együtt a „Kosztolányi Dezső ismeretlen mosodaszámlája”-típusú irodalmi paródiákra emlékeztetnek.

S még egy megjegyzés: néhány írás után a kettős évszám (pl. 1967–1984) nyilvánvalóan utólagos átdolgozást jelez. Erről s a változtatások mértékéről, jellegéről azonban semmiféle tájékoztatást nem kap az olvasó.

800 Ft